

SCHEIN GÁBOR

Morpheus adománya

Frontváros. Tromfjait mindig túl korán játssza ki, és fáradtan a házak közti maratonfutástól, a legszebb órán, a huszadikban, már az éj fanyar, alig ehető gyümölcsseit őrli. Legfőbb ideje ez a megkönnyebbülésnek. A kirakatból Morpheusz barát int. Nincs több merénylet a bankszámla ellen. Odvaikból előbújnak a fénygyűlölő családi démonok, és az első rossz mondatért riadót fújnak az idegek barikádjain. Meneküljön, aki tud! Ez a jelszó. Ezt minden gyerek gyorsan megtanulja.

*

Menekülni azonban csak befelé lehet. Mélyre, a sötétbe. Morpheusz barát országa nagy, és nincsenek benne birtokperek. A pavlovi kínokra már senki sem emlékszik. Az agy könnyen hozzájut kedvenc

édességéhez,

langyos szirup csurog a digitális sávokon. Hogy milyen íze van, azt mindenki maga dönti el. Az agy mégis úgy viselkedik, mint egy félénk

csiga.

Visszahúzódik a házába, melynek spirálformája van, tehát becsavarodik. De ott már túl szűk a hely. És Morpheusz szereti a becsavarodottakat.

*

A tengerektől messze, a kontinens belsején tetők szabják a horizontot. Friss parcellákat egyre magasabban lel az örökké temetkező szem. Vitorlákra a város sosem gondol. Az autók lehúzott ablaka mögül

kiabálnak:

húzz el innen, szard össze magad! A szeretet ilyen szűk utcákban mindig gázolás volt, a kisebbrendűségi érzések boldogtalan csatája.

És nincs

pihenés a piros lámpáknál sem. Egy ötéves gyerek itt már kész

akcionista,

a farkas és a bárány játszmáiból facsar magának egy kis elevenséget.

*

Állítsd meg magadban a menekülőt! A város megint kútmérgezőket keres. A régi trükk beválik. A szenvedőtől elveszik a nyelvét. Kezdődik a visszaszámlálás. A tettes helyet cserél az áldozattal, újjászületésről, büszkeségről beszél, és rámutat az ellenségre. Így a felszabadulás most is önkéntes szolgaságot jelent. Míg tart a film, szatelitszem óvja az álmokat, és a test a másnapi létbe súlytalan kel át. A visszaszámlálás talán zéró előtt megáll. Te ne aludj! Menj ki a városba, bottal verd a házak oldalát!

*

A felnőtt így örökké gyerek marad. Nem állhatja a hangoskodást,
időnként
mégis botrányt kell csinálnia. Szemrehányásokat tesz családtagjainak
az életükért. Agresszivitásának mindig ők voltak a céltáblái. Újat nem
tudnak mondani egymásnak, de a sebek újként véreznek.

A szidalmakkal
persze magát sem kíméli. Tudja, hogy ami elviselhetetlen, úgy is marad.
Időnként rettenetes fejfájásra panaszkodik, fáj a térde is, meg a nyaka.
A botrányokért már nem kér bocsánatot. Nem is várja el tőle senki.

*

Az álmatlanság is Morpheusz barát adománya. Hajnalban ő szólal meg
a rádióból, ő mondja meg, mihez nincs többé jogod. Az éjszakai hívások
után is ő közli, hogy az egyenleged lejárt. Az aluljáróban ő lép oda hozzád
cigit kérni. Ha adsz neki, kéretlen is tanácsokat oszt az álomtalan
audiencián.

Azt mondja, az ördögi körből csak úgy törhetsz ki, ha átengeded magad
a fájdalomnak. Morpheusznak ilyenkor női hangja van. A fájdalom
tagadása
ürességet okoz. Azt mondja, ne higgy magadnak, amikor úgy érzed, senki
vagy.

*

Csak a távolságot kellene jól megválasztani? Ha fényévnyi messzeségből
néznél városodra, és minden agyról letörhetnéd a koponya csonthéját,
meglátnád a gondolatok csillagrendszerét, meghallanád a kapcsolatok
nem földi zenéjét. De itt vak vagy és süket. Érzelmekről beszélsz. Néha
úgy akarsz használni a nyelvet, mint egy úrhajót. Ne szökj el innen!
A város sík felület, a hidak csak a vízben tükröződve látszanak stabilnak.
Mélységgel majd akkor telik meg, amikor felnyílik itt, ki vagy.

POLLÁGH PÉTER

A Cinóber

(régi ének)

Ha minden szürkébe veszve,
ha csak cafatokat látsz
a ködben, ha lelopták a színeket,
a város gombjait: hívd őt,
a Cinóbert, piktorok álmát.

A szürküres jég szinte éig ér,
s te szügyig gázolsz a ködben,
hogy kitalálj.
Róla álmodsz a leőszült városban:
teli puttonnyal jön, ha úgy akarod.
Elhozza, ha nem is hús üvegtálon:
a színek dobogós, sokkamrás szívét,
s a félelem levágott, kesztyűs kezét.
De nem biztos, hogy elhiszik.

Fején a jel. A kislámpa.
A túlzásba vitt hajszín
világít: a vér lámpája.
Egy szerelmes színnel
felkapcsolt ember.

Mászkál és rejti magát,
de az aluljáróban is érzik
a madarak. Fehér bőrű,
minden tetőről látja a Nap.
Mint reggeli tető,
fehér volt a haja hajdanán,
de közel volt a Nap,
és leszállt rá, azóta
félik a mocskos hajúak.

„Véres hajú, átlépett sok határt,
töröljétek le, töröljétek el a haját”:
súgják a népek, óvnak tőle mind
a sötétek.

„Ki más vinne el, mint ő.
A tejtömb. A meszelt
torony, a fehér ember.
Aki elvisz. Mint a busz.
Különbözik. Piros busz.
Vigyen el. Vigyen el.”

A hízó szürkületben
így ijesztik a kölyköket,
akik szeretnek kicsit
félteni, színeknek, éjnek
mélyére nézni.

„A telet szereti, az albínót.
Fellép rá: az ő dobogója,
azt hiszi. Hát együtt temessük
el vele, ha már van pofája
dobogóra lépni,
s csak úgy vinni, vinni a színt
a túlzásba.
Öntsük le mésszel
ott, a hóban, mert tűrhetetlen
a színe, ha van is rajta szürke,
nem a mi árnyalatunk.
Leöntjük lazán,
s elolvad majd,
elolvad a hó is,
és nem lesz alatta semmi
megbocsátható, csak a teliszürke.”

TÉREY JÁNOS

Ázott macska

Odaköltözött, ahol karikás szemű
Bölcsészlány lehet megint.
Gyors, mint azok a nők,
Akik gyakran csomagolnak.
Az albérlet, mintha Szonya
Lakását látnám Péterváron.
Füstös, pályaudvari környék.
Belakja, teleéli;
Újabban szerelemtelenül.

Salétrom marta olajfesték
A lépcsőfordulóban.
Ázott macska szagát érezni.
Papírdobozban szárazeledel.
Maszatos tükör, torontáli szőnyeg,
Finom, tüll tunika a széktámlán.

Mi lesz ezzel a nővel, Jézusom.
Részletgazdag az arca,
Ezüstnitrát a celluloidon.
Féltem a friss levegőtől.
Nincs kitekintése:
„Szuper-szolipszizmus”,
Mondanám.

Látná, ha kinézne:
Galamb gubbaszt az udvaron,
A törött faládában,
Amelyet délelőtt dobott ki,
Egy molyrágta szőnyeggel egyetemben.
Erre a ládára könyökölt
A földön heverve
– Csatakosan többrendbeli sós víztől –,
Mikor először lépett le tőle az ember.

TATÁR SÁNDOR

Hangom e barlangmélyből...

Panaszkodtam csak megint, mint egy kiskölyök,
akit elért a nádpálca – Nahát!
s most úgy érzi, árva és üldözött,
pedig hát félbehagyta önmagát.

Szóltam macskáról, egérről, szeszélyről,
hogy védtelent minek morzsolni makacsul,
s hogy többet már nem hoz föl a kínzás a mélyből –
csak izzó korbácsból a gyermek nem tanul.

De Neked mit mondtam, én kedvesem,
akit, háát... *magánügyemként* szerettelek?
Tudatlanságom vall most ellenem –
ismerem talán tested-lelkedet??

Mit mondhatok még? még mi érhet el?
Hangom e barlangmélyből, vajh, kihallszik-e?
S nincs igazad, ha szó már egy sem érdekel?
Gyógyítsam *én* magam, vagy gyógyszer vagy szike.

Vagy maradjak így – rajtam nem fogott
a tanítás, noha egyszer már megkínzott nagyon.
Mit tehetnék (ki föl nem ismert folyományt, okot),
ha e repeta már elkésett alkalom?

Nem mondhatok mást: Élek vagy halok,
mi már egymásból ki nem pusztulunk:
visszadobnak egymáshoz vizek, hajnalok,
még ha nem lesz is már soha *egy* utunk.

SIBILA PETLEVSKI

Meztelen igazság

*„És akkor, míg lassan felébredsz,
találj rám álomban meztelen.”
(Francis Thompson)*

Képzeld el a port. Forgatja köpenyét a szélörvény
szívében; a parasztokat, ahogy kalapjuk levéve
meghajolnak a porszemek előtt, mondván, „Isten
legyen veletek, jóemberek”. Megkeseredett

arcok, körmük alá fúródva a jogtalanságok
szálkái. Napszíttá zászlók félárbocon.
Képzeld el a port. Lebegésük megrengeti
a házak alapjait. A virágkoszorúkat, felaggatva

a lelkiismeret két pontja közé feszült egyenesen.
Először képzeld el, hogy veted magad átkozódva
a falusi Vénuszra, mert a porszemek göröngyössé
teszik az ételed, miközben a hadijog szerint felemelt

zászlókkal vonulhatsz vissza. És csak ezután,
gondosan felébredve, találj rá a meztelen igazságra.

Sibila Petlevski horvát költő, író, színpadi szerző. 1964-ben született Zágrábban. Horvátul és angolul ír. A zágrábi Színművészeti akadémia tanára, és a horvát Pen Club vezetője. Első verseskötete 1990-ben jelent meg *Skok s mjesta* (Helybenugrás) címmel. Első sikereit három évvel később *Sto aleksandrijskih epigrama* (Száz alexandriai epigramma) című kötetével aratta, amelyért Vladimir Nazor-díjban részesült. Költészete, prózája és színdarabjai egyaránt a kortárs horvát irodalom élvonalába tartoznak.

Üresjárat

*„Hogy senkit se szedjen rá a rohanó idő se rosszra, se jóra,
Minden szerelmes szívében megállás nélkül jár egy óra.”
(Sir John Suckling)*

Nehéz időkben alkalmi munkákat vállalnak a párok. Mindig adódik
valami
mellékes, amivel túléljük a napot. Ha egykor jól járt a szívükben az óra,
talán még ma is beosztja az időt. Ha mindegyik mutató felel a kör ráeső
részéért,
nem szédíti meg őket a forgás. Ha még egyik-másik részlet eltéveszti is

a célt, csak lazíts, és annyit mondj: Hoppá, leesett! Ennyi.
Ereszkedj le a disznók mennyországáig. Keress magadnak egy meleg
kondért.
Neveld föl porontyaidat, és növeld nyugodtan reményeidet is.
Néha a disznók is fölrepülnek – üzeni lentről az atyád.

Ha hiszel a szerencsében, csatlakozz a szerencselovagok csapatához.
Ha nincs benned önigazolási vágy, kövesd a pillanat hitét.
Ha már az évszázad jellemén dolgozol, ne spórolj a villanyon.
Vetkőztess le. Töröld le a legjobb barátod hangját a szalagról,

amelyen elmondja, hogyan végy lélegzetet: beszív, kifúj, beszív, kifúj...
Üresben járok. Ha a felebarátom vagy, kimentesz börtönömből.

(Ladányi István fordításai)

JEHUDA AMICHAJ

A zsidó időbomba

Az asztalomon egy kő, „Ámen” van rávésve. Zsidó temetők
összetört sírköveiből egy darab, százezerből
egy túlélő. És tudom, hogy e kődarabok
most megtöltik a nagy zsidó időbombát
törmelékekkel, szilánkokkal, megtöltik a két kőtábla
és az oltárok töredékeivel együtt, megtöltik a keresztekével,
a megfeszítéskor használt rozsdás szögekkel,
a ledőlt templomok kegytárgyaival, házi edényekkel,
csontszilánkokkal,
cipőkkel, szemüvegekkel, műszervekkel és műfogsorokkal,
a gyilkos mérge üres bádogdobozzaival együtt. Mindezek
megtöltik a zsidó időbombát az idők végezetéig.
És bár tudok róluk, tudok az idők végezetéről,
ez a kő az asztalomon békét ad,
mert ez az igazság köve, mely félrevetve fog heverni.
Bölcsőbb ez a kő, mint a bölcsek valahány köve. Egy
összetört sírból való,
mégis teljesebb minden teljességnél.
Tanúság köve, mely tanúskodik arról, ami öröktől fogva van
és lesz örökké, az Ámen és szeretet köve.
Ámen, ámen, adja Isten.

(Schein Gábor fordítása)

Jehuda Amichai (1924–2000) a modern héber költészet klasszikusa. Németországban született vallásos családban. 1935-ben vándorolt ki szüleivel Palesztinába. A második világháborúban az angol hadsereg tagjaként harcolt Egyiptomban. Első verseskötete 1955-ben jelent meg *Achsáv Uve-Jámim Hááhárim (Most és más napokon)* címmel. A kilencvenes évek végéig nem csupán verseskötetek sorát adta ki, hanem novellákat és rádiójátékokat is. Itt közölt versét az utolsó költeményeként tartják számon.